

RIKSADVOKATEN

Politimestrene
Sjefen for Kripos
Sjefen for Økokrim

REF.:

VÅR REF.:

2012/01303-002 KAK/jaa
632.4

DATO:

06.07.2012

KOMMUNIKASJONSTROLLUTVALGETS ÅRSRAPPORT 2011

Vedlagt oversendes til orientering kopi av Kommunikasjonskontrollutvalgets årsrapport til Justisdepartementet for 2011. Rapporten er ugradert.

Riksadvokaten forutsetter at politimestrene gjennomgår rapporten nøye og drøfter denne med relevant personell som arbeider med denne type saker.

Herfra bemerkes:

Riksadvokaten er meget tilfreds med at utvalget – som tidligere år – mener politiets bruk av kommunikasjonskontroll gjennomgående er forsvarlig og godt begrunnet, en konklusjon utvalget opplyser er ytterligere forsterket gjennom deres arbeid første del av 2012.

Utvalget har anført at andelen avlyttinger (ca. 37 %) som iverksettes av politiet før det foreligger rettslig kjennelse, fortsatt synes noe høy. Utvalget har imidlertid ikke registrert misbruk av ordningen. Riksadvokaten minner likevel om at politimesterens beslutning om hurtigkobling kun kan tre istedenfor kjennelse fra retten i situasjoner der det er stor fare for at etterforskningen vil lide ved å avvente rettens kjennelse, jf. straffeprosessloven § 216 d første ledd.

Utviklingen som utvalget registrerte i 2009 og 2010 om at avlyttingsperiodene blir kortere, har fortsatt i 2011. Riksadvokaten legger til grunn at dette er et resultat av mer målrettet og strukturert etterforskning, kombinert med skjerpet oppmerksomhet om ressurser.

Utvalget understreker viktigheten av objektive grunnlagsrapporter i kommunikasjonskontrollsakene, hvilket riksadvokaten slutter seg til. Rapportene danner fundamentet for rettens beslutning når det gis tillatelse til kommunikasjonskontroll, og må selvsagt gi et korrekt bilde av saken.

Utvalget gjentar også i denne rapporten at de anser bruk av nødrett som hjemmelsgrunnlag for avlytting som lite tilfredsstillende, og viser til at de har foreslått lovendringer.

Riksadvokatens syn er som kjent at de alminnelige reglene i straffeloven om nødrett åpner for slik metodebruk i ekstraordinære situasjoner der det er grunn til å tro at liv og helse står

på spill. Det vises nærmere til våre merknader til utvalgets rapporter fra 2009 og 2010, jf. brev herfra til samtlige politimestere av henholdsvis 7. september 2009 og 8. august 2010.

Vi er likevel enig med utvalget i at det ikke er tilfredsstillende at behovet for å kunne avverge alvorlige straffbare handlinger mot liv og helse i dag dekkes ved at nødrett brukes som hjemmel for å ta i bruk visse metoder, som for eksempel kommunikasjonskontroll. En klar lovhjemmel for tvangsmiddelbruk hadde vært ønskelig. Grensene for nødrett på dette området er usikre, og en uttrykkelig lovhjemmel ville gitt bedre veiledning. Bruk av nødrett som hjemmel gir heller ikke rettslig kontroll med virksomheten. I vår høringsuttalelse til Metodekontrollutvalget NOU 2009:15, forslø vi som kjent at det åpnes for kommunikasjonsavlytting i saker om frihetsberøvelse etter straffeloven § 223 første ledd, og at bestemmelsen tilføyes listen over straffebud i straffeprosessloven § 216a første ledd bokstav b som kan gi slikt grunnlag. Tilsvarende er også foreslått for straffeprosessloven §§ 200a (hemmelig ransaking) og 202c (personnær teknisk sporing mv.).

Utvalget gjentar sin oppfatning fra årsrapportene 2009 og 2010, om at en henvisning til straffeloven § 60a ikke i seg selv bør gi grunnlag for avlytting. Våre merknader gitt til de tidligere rapportene om denne problemstilling står fortsatt ved lag, jf. ovennevnte brev. Her nevnes kort at straffeloven § 60a er en bestemmelse som øker strafferammen og som generelt, utvilsomt kan gi grunnlag for kommunikasjonskontroll, forutsatt at lovens vilkår er oppfylt. Selv om det i en tidlig etterforskningsfase kan være problematisk å konstatere skjellig grunn til mistanke om at det aktuelle straffbare forhold er begått/begås som ledd i virksomheten til en organisert kriminell gruppe, er ikke situasjonen slik at muligheten for å anvende § 60a bør ekskluderes. Riksadvokaten understreker at der § 60a påberopes som en del av mistankegrunnlaget, forutsettes det at den nærmere begrunnelse for mistanken knyttes opp mot vilkårene i bestemmelsen. Vi har for øvrig brakt i erfaring at Justisdepartementet trolig i nær fremtid vil sende ut på høring forslag om endringer i bl.a. straffeloven § 60a.

Riksadvokaten har også merket seg utvalgets omtale av andre enkelttemaer. For så vidt gjelder pkt. 5.5 Sletting og pkt. 5.6 Forsvarere, kan det vises til riksadvokatens høringsuttalelse til NOU 2009:15. En antar for øvrig at Justisdepartementet, bl.a. i lovgivningssammenheng, vil ta opp enkelte av utvalgets problemstillinger med mulighet for å komme med synspunkter.

*

Nøkkelpersonell bes - jf. ovenfor - gjort kjent med utvalgets rapport og riksadvokatens merknader.

Tor-Aksel Busch

Kjerstin A. Kvande
førstestatsadvokat

Vedlegg

Gjenpart uten vedlegg: 1. Kommunikasjonskontrollutvalget
2. Justisdepartementet, Politiavdelingen

Gjenpart med vedlegg: 1. Politidirektoratet
2. Samtlige statsadvokatembeter